

FAMILIA

FOAIE BELETRISTICĂ ȘI SOCIALĂ

ILUSTRATĂ

T O T O D A T Ă

ORGANUL PUBLICAȚIUNILOR SOCIETĂȚII PENTRU FOND DE TEATRU ROMÂN.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

PROPRIETAR, REDACTOR ȘI EDITOR:

IOSIF VULCAN

ANUL XL — 1904.

ORADEA-MARE, 1904
TIPOGRAFIA IOSIF LÁNG

282 P/8

CUPRINSUL.

Jubileul de 40 ani al „Familiei“.

Programa serbării în Oradea-mare — pag. 238

Numerul jubilar (nr. 21—22) Conținând o sugetare-autograful de Maj. Sa regina Elisabeta a României, Salutul Academiei Române și scrieri de DD: Ion Kalinderu, Tit Măiorescu, I. C. Ne gruzzi, A. Vlahuță, Ales. Mocsanyi, dr. I. Felix, A. Naum, Florian Porcius, I. cav. de Pușcariu, dr. At. Marienescu, Matilda Poni, A. D. Xenopol, dr. I. G. Sbiern, prof. V. Babeș, I. Bianu, N. Iorga, Virgil Onițiu, Episcop Demetriu Radu, dr. C. I. Istrati, T. G. Djuvara, Ion Gorun, Const. de Dunca Schiau, G. Dima, dr. U. Pușcariu, C. Erhiceanu, dr. Augustin Bunea, Ludovic Dnuș, Maria Buiulescu, V. E. Moldovan, dr. Iosif Blaga, I. U. Soricu, P. Dulfu, Nelli Cornea n. Mișioi, Dionisie Stoica, dr. V. Branice, Alesandru Aciu, V. R. Buticescu, S. Fl. Marian, Teodor Bulc, Emil Ieac, Andreiu Bârsan, Moșul, Maria Cuntan, dr. Gavril Tripon, Elena din Ardeal, Aurelia Vulcan, Iosif Vulcan.

Serbarea jubileului „Familiei“ în Oradea-mare (nr. 23—24.) Conținând: Cuvântarea vicarului episcopesc dr. Augustin Lauran în catedrala gr. cat. română, discursul de deschidere al președintelui Nicolae Zigre, Discursul festiv al secretarului episcopesc dr. Corneliu Bulcu, Discursul lui Iosif Vulcan, Cuvântarea rostită de dr. At. Marienescu delegatul Academiei Române și răspunsul jubilarului, Salutul Asociațiunii pronunțat de archidiaconul sătmărean George Suta și răspunsul, Vorbirea ținută de dr. Iosif Blaga ca reprezentant al Societății pentru fond de teatru român și adresa acelei Societăți citită de al doilea reprezentant N. Petra-Petrescu și răspunsul, Salutul presei române pronunțat de dr. Valeriu Branice și răspunsul, Felicitarea institutului „Bihoreana“ prin directorul executiv dr. Coriolan Papp și răspunsul, Salutul corului vocal „Hilaria“ exprimat de membrul dr. Florian Duma și răspunsul; discursurile delegațiunilor tinerimei române din Paris pronunțate de licențiatul în drept Istrate N. Micescu și dr. Ion Giurgiu și răspunsul, Cuvântul rostit de Octavian Goga în numele Societății Petru Maior și al revistei „Luceafărul“ și răspunsul, felicitarea „României June“ din Viena pronunțată prin președintele Mihail Popovici și răspunsul, Salutul societății „Junimea“ din Cernăuți tălcut prin președintele Constantin Lucaci și răspunsul, Cuvântul tinerimei române din Cluj rostit de stud. univ. Ghiță Popp și răspunsul; Salutul tinerimei oradane prin stud. în drept Victor Fildan și răspunsul; Onoana Românilor oradani oferită prin Nic. Zigre și răspunsul; cuvântul de încheiere rostit de președintele Nicolae Zigre. Oda jubilară de Al. Munteanu al lui Vasile. Darul domnișoarelor române oferit de doamna Lucreția Mureșianu și răspunsul. Cum s'a serbat jubileul. Depesele de felicitare. Serisori.

Alte publicațiuni privitoare la jubileu: Maria Cioban, Cum au învățat bunicele noastre românește, pag. 301; Albumul și Tablou oferit de tinerimea română din Paris, pag. 302; Darul domnișoarelor române, pag. 305; Din toasturile dela banchet, pag. 305; Tabloul comemorativ, pag. 306; Voci de presă, pag. 307; Alte felicitări, pag. 310; O scrisoare de dr. M. Hârsu, pag. 311. Un jubileu cultural pag. 321.

I. Portrete și biografii.

	pag.
1. Regele Carol I	1
2. Carmen Sylva	5
3. George I regele Greciei	13
4. Nicolae II țarul Rusiei	25
5. Edvard VII regele Angliei	37
6. Tolstoi	53
7. Carmen Sylva	61
8. Mutsuhito împăratul Japoniei	100
9. Terauchi, ministrul de război al Japoniei	100
10. Împărăteasa Japoniei	101
11. Ioan Bianu	169
12. Nicolae Bran	181
13. George Barițiu	209
14. George Dima	337
15. Artemis Anderco	609

II. Ilustrațiuni.

1. Azil pentru copii pe malul mării	17
2. Acorduri intime	29
3. Melancolie	39
4. Rugăciunea de seară	41
5. Primul născut	65
6. Știri nouă din rebelul ruso-japonez	77
7. Vine tata	89
8. Dame de curte ale împărătesei Japoniei	101
9. Prime iluziuni	112
10. Bucurii de mamă	113
11. Se găte prânzul	124
12. Eleva în claustru	125
13. Eylaivia	137
14. Madona lui Rafael	149
15. Povară ușoară	161
16. Poftești mai dulce	173
17. Penes Curcanul	185
18. Lectură interesantă	197
19. Purtător de apă din Holandă	221
20. Christos scoate pe farisei	232. 233
21. În grădina	317
22. Vine tata	329
23. Regele Alfonso al Spaniei și adjutantul seu	341
24. Pe gânduri	353
25. Bulgară dela Dunăre	365
26. O tiroleză	377
27. În bazarul din Constantinopol	389
28. Secretul dulce	401
29. Lecție de muzică	413
30. O scenă romantică	425
31. Zoita	437
32. Stai frumos	449
33. Furtună casnică	461
34. Un duel infricoșat	473
35. Împăratul Wilhelm și fiul seu cel mai mic	485
36. Viceregele Egiptului	497
37. Cura Kneip iarna	509
38. Blaj	520—521
39. Moartea soldatului	533
40. Cursă de biciclete	545
41. Fotografiare la țară	557
42. Dragoste	569
43. După cules în Italia	581
44. Momente dulci	593

45. O carte interesantă	605
46. Ingerul s'a pogorit	618

III. Poezii.

<i>Alexandru Aciu</i> : Toamnă	423
O vino iar la noi	615
<i>Maria Baiulescu</i> : Nevinovație	3
Mărgăritarul	27
<i>Z. Bărsan</i> : Fii cuminte	207
Cântec	529 553 577 611
<i>V. Bumbac</i> : Odă lui Ștefan-cel-Mare	346 346
<i>Carmen Sylva</i> : Instinctul matern	505
<i>Maria Cioban</i> : Dragostea	15
La țereastră	40
Detunată	293
Hortensia	601
<i>Emil A. Chiffa</i> : Baladă	351
Pe mare	427
Cântec	482
Fericirea	507
Ravine	523
Peste adâncuri	555
Mamei mele	580
Rugăciune	610
<i>G. Coșbuc</i> : Popazul țiganilor, Geibel	122
Isus la împăratul	193
Psalm	229
Cântec	361
De profundis	433
Crăciunul în războiu	603
<i>Maria Ounțan</i> : Elenei din Ardeal	457
Copil din flori	483
<i>I. Dan</i> : Spune-mi	6
Mă uitat	114
Dor de primăvară	159
Codrul al meu tovarăș	218
Sonet	472
<i>Delanera</i> : Reminiscente	28
Idilă	51
Din Sansara	172
Căderea florilor	390
Serisoare	400
Carmen	436
Cântăreața	510
<i>Elena din Ardeal</i> : Ah, ochi albastri	294
Unui poet	388
Dragi stejari	423
Raza soarelui	469
Eră într-o seară de april	610
<i>M. Eminescu</i> : Furtuna	445
<i>Al. Gherghel</i> : Ruine	136
<i>Ion Gorun</i> : Nu aruncă inima ta	481
<i>I. Grosșan</i> : Pastel	326
<i>Emil Isac</i> : Despărțire	40
Noaptea	99
Durerea	183
Din cartea dorului	300
Grănițerul	325
Căntece	375
Cântecul ăutarului	496
Întrebare	585
Iluziei tale, Apune soarele, Cântec	591
<i>Lilias</i> : Serisoare	4
Potignaire	63
Primăvară	85

<i>Lilias</i> : Singuretată	97
Pace	110
Avânt	134
M'ai desbrăcat de lutul rece	157
<i>Tr. I. Magier</i> : Trandafirul și bujorul	343
<i>O. Maior</i> : După Heine	498
<i>I. Mela</i> : De multe ori	79
<i>Corneliu Moldovan</i> : Romanță	229
<i>V. B. Munteșescu</i> : Nu-mi roai cereți	459
La Blaj	517
<i>Alexandru A. Naum</i> : Vino, Victor Hugo	140 446
Sonet	317
Dor	388
<i>Ciru Oeconom</i> : Capului lui Mihaiu Viteazul	589
<i>Emil Sabo</i> : Steluța	76
<i>Iosif Stancu</i> : Cântec	410
<i>Emanuil Stoica</i> : Cântec	40
Cântărețul nostru	66
<i>N. Radulescu-Niger</i> : Drum de gânduri	49
Norocul	399
Marea	558
<i>Dionisie Stoica</i> : Contra Turcilor de-acuma	315
Nevinovați	399
Șar cerul de-atâta jale	448
O vorba	582
Pentru un alt cuvânt	544
Te-oiu mai vedea	568
Întin să-ți piângem moartea	608
<i>Badu D. Rosetti</i> : Urare	354
<i>I. U. Soricu</i> : Luminătorul	73
Remăi	126
De ziua mea	297
Plouă	328
Căntece	362
Sonet	388
<i>Ion Tuhis</i> : Visul reu	16
Condrațe Vântul	87
Nelinește	195
Fericire	296
Pastel	470
Vânt de toamnă	511
<i>Eugen Vlădan</i> : Fragment	27
<i>Vojen</i> : Veneția	148

III a. Pentru copii.

<i>N. Radulescu-Niger</i> : Leneșul	486
Bala păpuși	592

III b. Din popor.

<i>Teodor A. Bogdan</i> : Balade	104 115 151 163 223
Colinde	297 439 451 463 548
Petru Cipou: Doine din Bihor	— — — 595 612
Enea Pop-Bota: Colinde	— — — 8 19
Balade	68 139 342 402
<i>Emil V. Degan</i> : Ghicitori	55 79 104 139 151
Doine populare	127 367 391 415
Păpăruța	— — — 499
Nicolau Firu: Doine din Bihor	211 237 301 319
<i>E. Hodoș</i> : Toma D'Alemaș	— — — 476
Căntece de Crăciun	— — — 578
<i>Avram Igna</i> : Colinde	— — — 559 571
<i>S. Fl. Marian</i> : Ionel, baladă	— — — 52
Gheorghe, baladă	— — — 91

<i>S. Ft. Marian</i> : Muica Domnului și paingănuși	541
<i>Ioan Moldovan</i> : Doina din Maramureș	536
<i>Roxica</i> : Poezii populare de pe Mureș	43
<i>V. Sala</i> : Doine și hore din Bihor	31 487
Tudorița	44
<i>Alex Țințariu</i> : Desoănțec popular	79 414
Credințe populare din Toronto	116
231	
<i>A. Vântul</i> : Frunza la poezia populară	138

IV. *Novela, schițe, piese, romanuri.*

<i>Carmen Sylva</i> : La aniversarea a șasezeci	81
Convorbiri de masă	97
<i>Tit Chitul</i> : Catastrofa Daciei	1
Ziua onomastică	337
<i>Ion Gheorghe</i> : Îndurare	121
Plutașul	183
<i>Emil V. Degan</i> : La Săcărămb	378
Amăgire	397
Parfum de toamnă	565
O predică	579
<i>Elena din Ardeal</i> : La bal	4
<i>Laurenția Gribincea</i> : Cântarea cântărilor	553
<i>Dr. M. Hârsu</i> : Dracul în ape	339
<i>Constanța Hodoș</i> : Aur, dramă, fragment	138
<i>E. Hodoș</i> : Câteva amintiri dela școlile din Brad	410
<i>N. Iorga</i> : Altă Curtea-de-Arges	409
<i>Emil Isac</i> : Întilul vers	217
Contesa Mathieu de Nouilles	394
<i>Teodor Lazar</i> : Oel din urmă prinș	472
Severin	496
La moșa la sulcare	529
Cel dintiu amor	568
Amintiri	603
<i>Emilia Lungu-Puhalo</i> : Pomenind morții	327
<i>Dr. Dimitrie Magdu</i> : Nirașa Mureșului	157
<i>O. Maior</i> : Ștefan și Linișoara	295
Arolim vindecătorul	323
<i>Lia Măgură</i> : Altă lume	326
<i>Vasile E. Moldovan</i> : Mama	373
<i>Petru Popa</i> : Feciorul Sofronichii	462
Imprăstie furtunile	498
Dela sate	544
La stână	555
Ză de Crăciun	602
<i>N. Radulescu-Niger</i> : Noaptea pe mare	85
<i>Șandorlin</i> : Amintiri	198
<i>Dionisie Stoica</i> : În școală la tata	361
De dragul banilor	376
La școală 'n străini	436
La școală 'n oraș	471 483
Cine poartă vina	558
Lângă catafale	590
În seara de Crăciun	611
<i>M. Străjan</i> : Riul și florile	325
<i>Alex. Țințariu</i> : Mizeriile vieții	172
Singer în lume	988
Soarte de om	518
Una și aceeași dorință	577
Iluzii vestejite	591
<i>Niculescu Varone</i> : Elegia frunzelor	535
Crăiusa Mării	583
În noaptea de Moș-Crăciun	612

IV a. *Traduse.*

<i>V. Aefanie</i> : Mort <i>Lia Măgură</i>	236
<i>Leonid Andrejew</i> : Tăcere <i>H. Petru-Pettescu</i>	318
<i>Albert Delpit</i> : Duelul comandantului	448
<i>G. Ellis</i> : Doamna Polykrates	6
<i>Konrad Gehler</i> : Inelul contesei	111
<i>Maxim Gorcky</i> : Azilul de noapte <i>Z. Birșan</i>	298
<i>Vilhelm Herbert</i> : Conferința de puș	162
<i>Saint-Juire</i> : Candidatul morții <i>Enea Pop-Bota</i>	580
<i>Marya Konoznicka</i> : Pe drum <i>Petru Popa</i>	427
<i>Vincens Kostaklewici</i> : Literatura <i>Victor Antonescu</i>	113
năvestei mele	
<i>Z. Gy.</i> : Dorina <i>Alex. Țințariu</i>	507
<i>Selma Lagerlöf</i> : Noaptea sfântă <i>Lia Măgură</i>	609
<i>Piere Lotii</i> : Prea târziu	414
<i>F. M.</i> : Sfârșitul carnavalului <i>Alex. Țințariu</i>	364
<i>Henryk Sinkiewicz</i> : Trei femei	16
<i>Ch. Moreau-Vanthier</i> : Minorel și viorica	174
<i>Fără numele autorului</i> : Fii binecuvântată, legendă indjană	136
Visul, din franțuzește <i>O. Maior</i>	354
Baba Săleuța	459
Saïd și Hassan	484

V. *Literatură, critică.*

<i>Ioan Bianu</i> : Începuturile limbii literare	169
<i>Dr. Iosif Blaga</i> : Mișcarea teatrală la noi în 1903	380
Despre gust	481
<i>Al. Ciura</i> : Coșbuc în ungurește	229
<i>Cronicar</i> : Cronică teatrală dela București	525 537
549	
<i>Petre Danilescu</i> : Romanul și curentul nou	185
<i>Ludovic Dauș</i> : Teranii usasini în literatura noastră	147
<i>Dușu</i> : Cronică teatrală dela București	572
<i>Dr. I. G.</i> : Antemie Anderco	596
<i>Emil Isac</i> : Noua literatură	526 537 561 598
<i>Dr. O. I. Istrati</i> : Andrein Bărșeanu, Istoria școlilor române din Brașov	488
<i>D. I.</i> : Dem. Popovici ca artist român	2 459
<i>Spiru Haret</i> : Teatrul în România	56
<i>D. O. Ollanescu</i> : Societatea română și literatura	145
<i>P. P.</i> : Trei poști macedo-române	124
<i>P. Tra</i> : Epica română	287
<i>X. Poezii de Maria Cunțan</i>	614

VI. *Instrucțiune, istorie, igienă.*

<i>Dr. Aug. Bunea</i> : Blaj	520
<i>Dumitru Or. Copeca</i> : Tutunul și influința sa	92
<i>Dr. Ștefan Erdélyi</i> : Despre cosmetice	220
<i>Dr. I. Felix</i> : Igiena școlară, de dr. I. Bau	142
<i>N. Iorga</i> : Lupta dela Dumbrava Roșie	313
<i>Lys</i> : De ce femeile sunt mai frumoase	529
<i>D. L.</i> : Însemnătatea hunei cuviințe	500
<i>Dr. Dem. Magdu</i> : Obiceiuri sociale	523
<i>N. Maneșuț</i> : Asupra vieții religioase	293
<i>Al. M. Marienescu</i> : Albanezii	196
Întru memoria lui G. Baritiu	212
<i>Maria Mateescu</i> : Femeile ruse	150
<i>Coriolan Nedelcu</i> : Colorarea părului	187
Despre creșterea părului	199
Despre căderea părului	210
<i>Dionisie Olinescu</i> : Mormântul lui Ștefan-cel-Mare	315

	pag.
<i>Dr. P. Oprea</i> : Gimnaziul nostru și teatrul român — — — — —	421
<i>Grigorie Petrașcotu</i> : Cultul și superstițiile japonezilor — — — — —	486
<i>Aurel Scurtu</i> : Iarăș corsetul — — — — —	124
<i>Lucian Skupieuski</i> : De ce se strică dinții — — — — —	43
<i>G. S.</i> : Despre igiena vieții — — — — —	103
<i>Fără nume</i> : Ce este hipnotismul — — — — —	400
Neurastenia — — — — —	582

VII. Salon.

<i>Carmen Sylva</i> : Gândiri și reflecțiuni — — — — —	20
<i>Emil V. Degan</i> : Numai a ta în veci — — — — —	45
<i>Constanța de Dunca-Schiau</i> : Despre Ionescu Gion — — — — —	368
Feminismul în România — — — — —	584
<i>Constanța Hodoș</i> : O scrisoare — — — — —	452
<i>Eugen d' Iza</i> : Concertul Popovici-Dima în Orăștie — — — — —	176
<i>Emil Isac</i> : Voevodul Ștefan — — — — —	344
Un poet vagabond — — — — —	356
<i>Lilitaș</i> : Fragmente — — — — —	80
<i>Lys</i> : Se duc blondela — — — — —	512
<i>Lucia</i> : Logodnicii — — — — —	224
<i>Dr. Dimitrie Magdu</i> : O bucută de lectură greșită — — — — —	462
<i>Vasile E. Moldovan</i> : La jubileul „Familiei” — — — — —	224
<i>Oradea-mare</i> : Concertul tinerimei române — — — — —	80
<i>Alex. Țințariu</i> : Geniul reului — — — — —	32
Noaptea bună, feroce — — — — —	69
Regină și cersitoare — — — — —	103
Zile grele — — — — —	547
<i>A. Vlahuță</i> : La Borzești — — — — —	345
<i>Iosif Vulcan</i> : De la București 116 128 140 — — — — —	152
Unui prieten de la București — — — — —	477
<i>Fără nume</i> : Al patrulea centenar al lui Ștefan-cel-Mare — — — — —	320
Srbătorirea lui Ștefan-cel-Mare — — — — —	332
Un inel de salamit — — — — —	390

	pag.
VIII. Societăți de cultură.	
<i>Academia Română</i> :	
Publicațiunile prezintate la concurs — — — — —	56
Sesiunea generală 105 117 129 142 155 — — — — —	164
Discuția ortografiei române — — — — —	124 148
Conferența dlui Ollanescu — — — — —	158
Academia Română și jubileul „Familiei” — — — — —	164
Dl Sturdza despre dl I. Bianu — — — — —	200
Organizarea Academiei pe 1904-1905 — — — — —	201
Din discursul M. Sale regelui Carol — — — — —	205
Ortografia Academiei Române — — — — —	349
Premiile Academiei Române la 1905 — — — — —	550
<i>Asociațiunea din Sibiu</i> :	
Secțiunile Asociațiunii — — — — —	334
Convocarea și programa adunării din Timișoara — — — — —	393
Asociațiunea — — — — —	440
Asociațiunea la Timișoara — — — — —	443
Discursul președintelui delegat dr. Liviu Leményi — — — — —	452
Salutul teatrului de dr. G. Dobria — — — — —	453
<i>Societatea pentru fond de teatru român</i> :	
Programa festivităților din Brad — — — — —	356
Convocarea și programa adunării din Brad — — — — —	368
Discursul președintelui Iosif Vulcan — — — — —	385
Thalia Română — — — — —	392
Programa specială a adunării din Brad — — — — —	393
Dr. Iosif Hodoș, pănegirio de Iosif Vulcan — — — — —	403
Raportul comitetului — — — — —	403
Adunarea din Brad — — — — —	405
Salutul zarandanilor — — — — —	416
Salutul Asociațiunii — — — — —	416
Depeșele de felicitare — — — — —	417
Scrisoarea preș. I. Vulcan către protopresbiterul Vasile Damian — — — — —	417
Voci de presă — 418 428 429 440 — — — — —	442
Membrii înscriși la Brad — — — — —	412

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Numărul 1

Oradea-mare 4/17 ianuarie 1904.

Anul XL.

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$ de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

Catastrofa Daciei.

— Roman istoric. —

(Urmare.)

Cu toate că Agapit conjurase pe cei mântuiți de dânsul de a nu spune nimerui nici un cuvânt despre cele întâmplate, taina despre secretul căsuței sale se divulgase binisor. Cei mai mulți nu dădură creșediment acestei faime, se aflară înse destui și de aceia, cari se adresaū cu întrebări și oferte lui Agapit. Acesta îngrozit de responsabilitatea ce și-o luă asupra capului seū prin rețacerea secretului, într'o bună dimineață se presintă înaintea guvernatorului și-i spuse toate.

Guvernatorul la început zimbi cu necredință, când înse Agapit il conduse în casa sa și-i arată calea cea secretă, se 'nveseli peste măsură. De mult doriă de a înșciință lumea romană despre starea strimtorată în care se află, fără de a găsi vre-un mijloc de a putea trimite din capitală solii ca să nu fie observați de Goți. Acum în sfârșit prin descoperirea lui Agapit, își ajunse ținta.

Interesele capitalei și ale imperiului pretindeaū imperios, ca acest secret să nu se divulgeze. Pentru că dacă s'ar folosi prea mulți și în mod neprecaut de avantajile ce le dădea aceasta esire secretă, inimicul ce ținea capitala asediată, foarte ușor ar putea

prinde veste de ea. Ca să evite aceasta posibilitate, guvernatorul încă în aceea zi se presentă cu o trupă de ostași la casa lui Agapit, și după ce scrută la aparință cu toată minuțiositatea locuința, reuși a liniști spiritele agitate prin declarațiunea sa categorică că faima despre o ieșire secretă din capitală, ce s'ar află în casa lui Agapit nu e altceva decât o minciună simplă și ușoratică a unei căpățini descreerate.

Bituantis, precum șcim, aușide despre acest secret dintr'un isvor mult mai sigur — din gura ficei sale Lucila — decât să se fi lăsat sedus prin enunciația oficială a guvernatorului. Și când merse la guvernator spre a-i cere permisiunea de a-ș duce în deplinire planul ce-l concepute, vorbise despre acest secret cu toată convingerea, încât guvernatorul nici nuse încercase a-l abate de la credința sa în esistența ieșirei secrete. Unui om fruntaș ca Bituantis, vrënd nevrënd fu nevoit a-i acordă permisiunea de a se folosi de acest secret.

Agapit încuia ușa odăii pe din lontru și cu lampa în mână conduse pe oaspeții seū într'o cameră mică laterală.

Pe păretele opus intrării se vedea în zarea slabă, gălbinițioasă a lampei o cruce mare cu trupul sângerând din cinci rane ale Mântuitorului.

Agapit ingenunchia înaintea crucifixului, și buzele șale atinseră cu smerenie picioarele străpunse

Regele Carol I

de cuie ale Mântuitorului lumii. Din ochii incremeniți în chinurile celei mai oribile dureri ai crucifixului cădea în bogate valuri ale privirei îndușoșate un riu de mângăiere atât de dulce și îmbărbătătoare, atât de promițetoare și ocrotitoare, încât spectatorilor păgâni le trecu prin suflet un fior de evlavioasă emoțiune.

Involuntar, cedând numai imboldului sufletesc, își aplecară capetele în semn de reverință înaintea crucifixului.

Agapit se sculă din genunchi și apăsă unul din cuele ce transfigeau picioarele Mântuitorului.

Un sgomot lin, abia auzibil, urmă și crucifixul dispărură, lăsând în locul lui o crepătură deschisă ca o ușă mică, prin care abia încăpea un om cu spațele încovoiate.

Pe când Bituvantis și soții sei își rădicară capetele aplecate, Agapit eră în crepătura deschisă, și-i chemă zicând :

— Veniți pe rând câte unul !

Bituvantis fu cel dintâi care urmă chemării.

Abia făcuse câțiva pași în jos pe treptele ce duceau printr'un fel de foisor subteran strimt, când de urechile lui se bătură glasuri omenesci.

— Este cineva în jos? — întrebă el mirat.

— Se înțelege că sunt — răspuse Agapit oprindu-se și privind înapoi peste umerii lui Bituvantis. — Dar să vedem intrat-au toți în foisor ?

Își rădică lampa și la lumina ei numără până la șese. După aceea din nou se auzi sunetul lin cu care li se deschise intrarea în acest foisor și apertura înapoia lor se închise.

Mai coborîră câteva trepte și ajunseră într-o cameră subterană destul de spațioasă. La lumina unui candelabru mare, în giurul unei mese lungi, ședeau mai mulți legionari cufundați cu totul în jocul cu cub. Guvernatorul, după ce aflase de acest loc secret, se îngrijă supraveghiat în continuu de ostași și încă în aceea zi trimise în casa lui Agapit doisprezece legionari, cari de atunci nici nu mai eșiseră din acest loc. Guvernatorul dispuse să ducă la Agapit cele trebuincioase pentru susținerea ostașilor pe cari apoi proprietarul casei le cără noaptea în camera subterană.

Un centurion incredințat cu comanda peste ostașii din acest loc ascuns, sări de lângă masă și întrebă pe Agapit :

— Iară vii cu streini? Și încă cu atâția?... Trebuie să-ți spun în sfârșit, că de acum înainte nu voiu permite nimărui să iasă din capitală, afară de casu! când mi se va prezentă poruncă lămurită din partea guvernatorului.

— Aici e porunca guvernatorului! — pași înaintea centurionului Bituvantis.

Centurionul luă din mâna lui Bituvantis pergamentul și-l parcursă repede.

— Afacerea e în ordine — răspuse acesta mulțumit. — Șese eșși aveți permisiunea de a ieși pe acest loc din capitală.

— Ceteșce mai departe! — stăruî Bituvantis.

Acesta reluând pergamentul merse cu el lângă candelabru.

— Bine! — zise peste timp scurt. — Ve așteptăm! La rentoarcerea voastră să ne dați losinca ce o vom statorî și noi ve vom lăsa să intrați iarăș. Alegeți deci o losincă !

— Sol invictus Mithra! — zise Bituvantis.

— Bine dar! Sol invictus Mithra.

Agapit lăsând pe oaspeții sei în grija centurionului, ca cel ce ș-a împlinit datoria, începă a urcă treptele foisorului, mulțumit cu toate.

Bituvantis ardând de nerăbdare de a-ș vedea cât de îngrabă scopul ajuns, zise cu zor centurionului :

— Acum arată-ne ieșirea ! Și ne dă îndrumările trebuincioase.

Centurionul conduse pe Bituvantis la o gaură lăsată în perețele camerei subterane și-l invită :

— Întră pe aici! Trebuie să mergeți în rând, unul după altul. Ieșiți la larg, aveți grijă și nu faceți toiș, căci foarte ușor v'ar putea observa Goșii. Nisuiți-ve să ve isprăviți lucrurile cât se poate de îngrabă, să puteți întoarce încă înainte de revărsatul zorilor. De cumva v'ați întârziă, fiți precauți, ascundeți-ve în pădure și așteptați până 'n noaptea viitoare.

Bituvantis intră în gaură, invitând pe tovarășii sei să-i urmeze.

— Încă un sfat! — srtigă de-odată centurionul. — Văd că duceți torțe cu voi. Eū n'am nici un drept de a ve întrebă spre ce scop aveți de cuget a le folosi. Ve sfătuesc inse pretineșce să nu le aprindeți până ce v'ați depărtat de tot de capitală. Zarea torțelor aprinse străbate la depărtări mari noaptea.

În coridorul subteran în care intraseră eră întunerec nepetruns. Bituvantis și soții sei înaintău greoiu, pipăind cu mâile cărămișle reci cu cari eră clădit acest coridor strimt, Bituvantis numai când privia înderēt, ca si când ar fi voit să se convingă că soții urmează-i, vedea o pată de lumină, dar și aceasta dispărură peste puțin, cotindu-li-se calea în stânga.

Lui Bituvantis îi eră ca și când s'ar află într'un mormēt. De nicăiri nu străbătea nici o rază în ochii lui înholbați, și în tăcerea de mormēt el și tovarășii sei își opriră resuflarea de groază. Și totuș și în acest loc sufletul seū ardea de dor de a aduce serviciu patriei amenințate cu perire, și cugetele sale binecuvēntău memoria tarabostosului Mucapor, care l-a pus în poziția de a salvă Dacia.

Mai merșeră câțiva pași, când Bituvantis simți că cineva îl prinde de haină.

— Cine e după mine? — întrebă el pipăind mâna ce-i ținea haina.

— Eū — răspuse un glas înfundat.

— Filetus ?

— Da. Am voit să te fac atent la murmurul ce incepe a se auzi.

Și în adevăr, pe tot pașul ce-l făceaū, un murmur înfundat străbătea adâncimea în vibrațiuni tot mai puternice, tot mai clocotitoare, până ce pe urmă se asemēnă cu vuetul gemetor ce-l dați pădurile seculare când se bate de ele viscolul.

— Sântem sub albia riului Sargetia — esplică Filetus. — Sunetul ce străbate la noi e murmurul valurilor de apă cari curg repede asupra capetelor noastre. Am trecut deja pe sub muii cetății. Acest coridor e săpat în adâncime considerabilă, deoarece trece pe sub fundamentul zidurilor cari încungiuă capitala.

— Me mir de istețimea și paciența creștinilor, cari aū șciut să-și facă cale de scăpare pe sub pământ — zise Bituvantis. — Eū eram până acum de credința că acești oameni naivi sânt, cu puțină es-

ceptiune, niște ființe descreerate, incapabile de lucruri serioase.

Pleacă apoi iarăș înainte și sunetul murmuritor în urma lor slăbiă neconținut, până când se perdă cu deseversire.

După o orbecare destul de lungă prin întunecarea de mormânt și aer imbibat de miros de mușcăi, de obrazii înferbinați ai lui Bituvantis se atinse o adiere rece de aer proaspăt. Ochii lui zăriră o dungă de ceață straveșie și peste câteva clipe se trezi ieșit la larg sub cerul liber.

Eră o noapte cu aer acoperit de nori groși, dar ochilor se i se pără luminoasă în raport cu întunericul din care ieșise.

Unul după altul și soții se isvoriră din pământ.

— Să încercăm a ne orientă unde ne aflăm — zise acum Filetus purtându-și scrutător privirea în toate direcțiunile.

— Sântem într'o ripă afundă — esplică unul dintre oamenii lui Bituvantis, dând cu ciocanul în pârteții sgrobuoși de peatră, cari împrejmuiă solul sădit cu tufe dese pe care se afla.

— Aprindeți o torță! — ordonă Bituvantis.

— Nică decât! — se opuse Filetus. — Sântem încă în apropierea capitalei și prin aprindere de torțe am deșteptă atențiunea inamicului. Să încercăm a ne orientă prin întunec.

Filetus începă a pași înainte după chipzuintă, alegând locurile mai ușoare de urcat, cugetând că în sfârșit totuș are să se pomenească undeva.

După un timp oare-care ripa prăpastioasă prin care se trudise până atunci, se continuă într'o pantă puțin înclinată. Străbătă prin tufișe câteva sute de pași chemând după sine pe tovarășii și ajunse la loc neted.

În depărtare destul de considerabilă, la lumina roșietică a niște focuri colosali, pută distinge hotărît conturile negre ale zidurilor Sarmiseghetusei.

Numai acum pută înțelege pe deplin valoarea sfatului centurionului de a nu aprinde torțe, când vedă la zarea focurilor de pază sentinelele Goșilor stând în arme.

Câteva momente scrută împregiurimea, apoi zise tovarășilor se:

— Veniți dăpă mine. Trebuie să trecem colina aceasta ce se rădică înaintea noastră și peste o jumătate de oră vom fi la țintă.

Bituvantis se acăță de brațul lui Filetus, și-i șopti!

— Condu-ne! Aveți grije oameni și nu faceți șgomot.

Cu pași precauți urcară colina și în vârful ei se opriră ca să se orienteze mai bine.

Din tabera Goșilor în acest moment se rădică versuri ascuțite de trompete.

Teama că Goșii le-au observat escursiunea nocturnă, le încremenă fețele schimonosite. Dar după ce vedură că în tabera Goșilor abia câteva persoane se mișcă, Filetus îi liniști pe deplin zicându-le:

— Inimicul își schimbă sentinelele. Dacă n'ar trebui să ne păzim, aș avea voie să privesc de aici până 'n zi tabera inamicului.

— Cu cât mai în grabă vom isprăvi, cu atât mai bine va fi pentru noi — adaugă Bituvantis. — Aș vrea că încă în aceasta noapte să ne rentoarcem cu isprava gata, căci nimeni nu poate șci ce aduce cu sine ziua de mâne. Athaulf poate să îndemne

mâne ostașii se la asalt. Dacă vom isbuti cu planul nostru, vom împedecă acest desastru.

Scoborind pe colină, Filetus puse lui Bituvantis întrebarea următoare în limba grecească, ca să nu o înțeleagă tovarășii lor:

— Ai încredere deplină în oamenii tei?

— De ce aceasta întrebare? — se miră Bituvantis.

— Te fac atent să cugeți la aceea că lucirea aurului orbeșce ochii și deșteaptă în sufletele cele lăcomose cugete negre. Gânditu-te-ai la aceea, când ai ales pe acești oameni, că ei vor fi patru, iar noi numai doi. Patru oameni înarmați cu ciocane și pârghii de fer totdeauna sânt mai tari decât doi nearmați. Ce vom face, dacă lacomia de aur îi va îndemnă să ne atace ca să poată reținea tesaurul spre folosința lor?

— La aceasta nici nu voesc a gândi — protestă Bituvantis. — Îmi cunosc oamenii încă din Apulum; toți sânt aderenți zeloși ai neînvingutului Mithra și chiar eu i-am recomandat măritului „pater patratuș” să fie admiși la serbările nocturne ale misterior. Doi dintre ei au și ajuns deja gradul de „leu” iar ceialalți doi sânt „corbi”. Toți patru au fost membrii ai collegiului centonarior* din Apulum, al cărui patron am fost eu. Mi-e cunoscută onestitatea lor; putem avea încredere deplină în ei!

Neconturbați de nimeni ajunseră la marginea pădurii; și Filetus, când se vedă între copacișdrului, sub scutul ramurilor adieți, în murmur șoptitor de boarea recoroasă a nopții, nu mai purtă nici o teamă de Goșii, și schimbându-și șopotul de până atunci cu glas înalt zise:

— De acum înainte primejdia de a fi surprinși e la spatele noastre. Nu mai e nici o trebuință să vorbim în șopote.

(Va urmă.)

Tit Chitul.

N e v i n o v ă ț i e .

*În pașiștea cea mare
Cu fiori împodobită
Cunosc eu o cărare
Prin tarba necesită.*

*Câte-un copil mai șcie
Poteca spre pădure,
Când în tovarășie
Merg la cules de mure.*

*Pe urmă lor țubite
Să mergem împreună
Pe căi fără de ispits
Să ne împletim cunună.*

*Și vom găsi neșcire
În nevinovăție,
Un raiț de fericire,
Ca și 'n copilărie.*

Maria Baiulescu.

* Collegium centonariorum = societatea fabricanților de țoale și pănuri dure de lână.

Serisoare.

*Me duc acolo unde mări curate
Din inimă calde laزمی curg de sânge.
Cu mine-acolo toată firea plânge,
In peptul teü simt inima cum bate.*

*Nu te-am iubit, iubite, ca pe-un om ;
Dar ce-am putut în lume să-ți fiü tie :
Ce-i o stea pală pentru astronom
Săü ce-ü la päsărar o ciocărlie.*

*Tu idealul ți-ai perđut și visul ;
O nu te plânge! Și eü le-am perđut.
Azi nu me turbură de loc surisul
Cel de martir ce știe ce-a făcut.*

*Azi rîd și plâng și eü cu cei din casă,
Me sbucium pentru ori ce și me sbat
Și numai seara singură remasă
Presimt durere 'n peptul sbuciumat.*

*Și me căesc, cum m'am căüt odată,
Atuncea-când alătura ne-am stat.
Că ochii mei spre tine-am ridicat
Îmi pare iarăș crimă neiertată.*

Liliac.

L a b a l.

Unicul copil al unor oameni bogați și inteligenți, Victoria primise o creștere și o instrucție foarte aleasă. De mică tradase o deșteptăciune vie și nu înșelase speranțele ce-ș legară de ea. Copil alintat și iubit de toți, ea se desvoltase ca o floare rară, de un soi nobil, cultivată cu multă îngrijire. Părinții o iubiău, căci ea îi represintă pe amândoi într'un singur exemplar ; eređise inteligența profundă a tatălui seü și inima atât de gingașe și simțitoare a mamei sale. După cap eră bărbat, ce judecă serios și adânc și după inimă femeie cu inimă candidă ce se topeșce sub flacăra unui sentiment și se inmoaie sub puterea impresiei.

Reîntoarcerea ei din pension fu un eveniment pentru orășelul și giurul lor. Toți se minunaü de aparința ei distinsă. Viorica eră o frumseță dulce, ce însenină privirea ce se alipiă de ea. Gurița zimbitoare tradă bunătatea și nevinovăția inimii, iar ochii ei negrii : foc și putere de viață și de minte, ce încontinuu lucrează. În față îi înfloriaü trandafiri și din guriță îi străluciaü mărgăritare, adaugënd statura elegantă și binefăcută o vedem pe Viorica întreagă, o frumseță deseversită.

Verul ei Ionel se zăpăcise de drag când o vëđü.

— Viorică, tu ești cea mai frumoasă femeie din lume, îi zicea și Viorica suridea cu plăcere și mamă-sa eră fericită privindu-i unul lângă celalalt, dar tatăl seü remănea grav și serios.

— Cum, zise în secret nevestii sale, tu nu veđi că Ionel nu-i pentru ea ? El, ce-i drept, e băiat frumos și are avere mare, dar Viorica merită altă parte, nu se poate mulțami cu atăta. Bărbatul ei trebuie să fie un om de frunte, cu poziție socială în-

semnată. Ea nu poate remănea ascunsă, ci trebuie ridicată la locul ei, în frunte.

Viorica eră fata tatei. Amândoi se înțelegeau mai bine. Aveau aceleași idei, aceleași principii și tatăl seü îi completă ceea ce ea încă nu esperiase. Ceasuri întregi se plimbaü împreună și discutaü cu mult foc.

Viorica ar fi murit o zi fără tatăl seü. Societatea damelor de la ei n'o mulțamiă. Le stimă ca economie și mame bune, dar instrucția ei fusese aproape bărbătească și îi veniă greu, când vedea că ele așa de puțin șciü.

De atătea ori regretase tatăl, că Viorica cu mintea ei genială nu fusese băiat. De câtă învățatură ar fi fost ea capabilă ! Când o vedea înse mângăindu-l cu dragoste și surprindëndu-și părinții cu atătea probe de iubire și atenție delicată, își zicea mulțumit :

— Viorica e la locul ei !

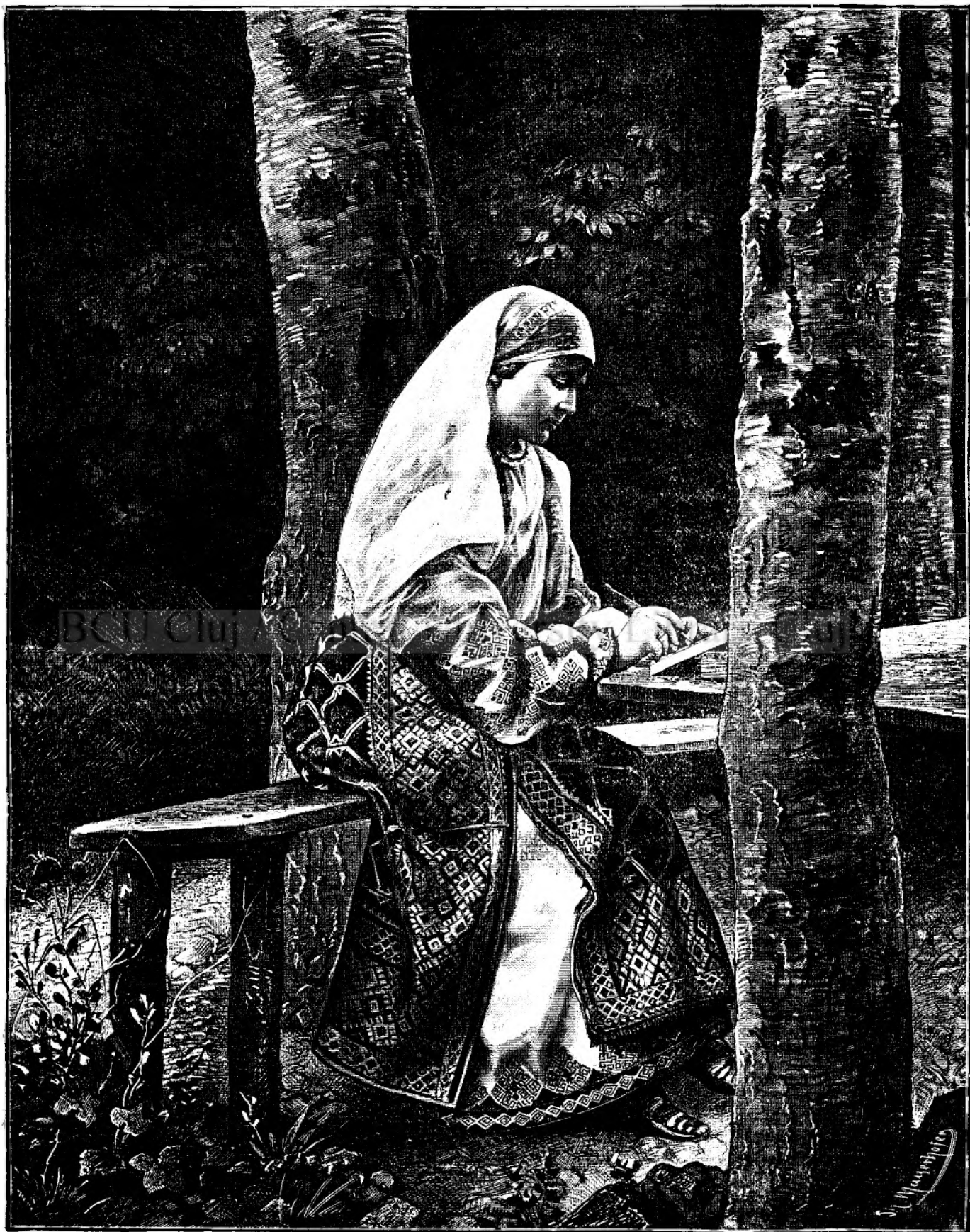
Toți tinerii din giur se grăbiră a le face visita admirând aceasta fetiță frumoasă și înțeleaptă. Toți o priviră ca superioară lor, numai tinerul prefect al județului se simți demn de dënza. De la prima privire Victoria îi plăcü mult, îi apărü ca o zeiță din basme și îl fermecă. Și de aici încolo Leo eră oaspele lor aproape de toată ziua. Victoria la început îl privi ca pe un dibaci tovarăș de conversație, dar încetul cu încetul se îndrăgosti în el cu iubire fierbinte. Leo eră frumos și elegant și umblat în lume și pentru el fu lucru foarte ușor a învërti capul unei fetițe de 17 ani. La câte-un cuvânt al lui rostit discret, Viorica își zidiă o lume de visuri dulci. O privire gingașe a ochilor seü albaștri, ea o purtă nopți întregi în suflet ; o stringere de mână călduroasă i se părü cel mai mare deliciu de pe pământ. Iubirea Vioriciei eră primul amor nemărginit ca vecinicia și încređător cu totulul tot. Leo eră idealul ei curat ca crinul, căruia ea își inchinase în taină toată viața cu devotament și cu credința anilor tineri. Cât eră de fericită de când îi apăruse el și cât îi robise întreg sufletul amorul lui !

Toți erau încantați de Leo. Deja se șciea în întreg giurul de amorul lor și toți aveau cuvinte de aprobare și de admirare pentru ei. Numai inima lui Ionel plângea. El șciea un singur lucru, că amorul seü pentru Viorica e mai puternic decât a ori cui din lumea aceasta și alteeva nu votă să șcie nimic.

Viorica se gătiă de primul bal. Doriă să fie frumoasă, dar nu ca să fie regina balului, la aceasta nu se gândiă, căci desprețuia cochetăria, ei numai pentru ca să placă lui Leo. Își alese o rochie simplă, albă, gătită cu vioarele.

Dar cât de mare nu-i fu mirarea, când intrând în bal, descoperi în damele lor, pe cari ea așa de puțin le-a considerat, tot atătea rivale, din ochii căroro strălucia ură. Așa dar balul este câmpul de luptă al femeilor ? ! Bunele ei profesoare nu i-au dat instrucții în aceasta. Ele i-au vorbit totdeauna de cultura inimii și a minții prin cari să-și poată împlini datorile față de cei ce o iubesc. Ea visă de un cămin liniștit, plin de iubire, unde nu se cultivă, decât tot ce-i frumos, mare și sublim și de un bărbat, care după munca sa intelectuală nu cunoșcea decât o singură bucurie : soția.

Și cât de mare nu-i fu spaïma, când îl vëđü pe Leo dansând și privind cu desfrău pe o damă de poziție socială mediocră și de o conduită, ce nu

Carmen Sylva.

i se putea zice ireproșabilă, ce jucă în bal un rol însemnat prin gătelile ei de bal. Inima i se strînse de durere. Acum îl vedu pe Leo în adevărata sa lumină. Micul ei cap înțelese în câteva minute mai mult decât studiase ea din cărți ani de zile. Din cărți cetise numai lucruri bune și frumoase, nu tot așa înse din cartea vieții. Vălul cel diafan de visuri cădu, și cât eră de dură realitatea ce i se arătă!

Viorica dansă încontinuu, dansă nebunește pentru ca să-și ascundă adevăratele impresii, pentru ca să-și alunge disperarea, căreia cădu pradă.

Abia mamă-sa o domoli.

— Lumea e uimită de pasiunea ta pentru dans.

Eu însă-mi sînt surprinsă.

Ce bine că tatăl ei, după obiceiul local, nu eră în sala de dans. Ar fi înțeles poate totul! L-a cruțat cel puțin pe el de marea sa desiluzie.

Leo se purtase față de ea foarte cavaleresc, dar manierele lui ori cât de fine erau, nu puteau acoperi golul inimii lui. Cucoanele încă o râniră prin purtarea lor.

Viorica își analiză sentimentele. Nu eră gelosie, ci eră moartea ce-i intrase în inimă, moartea amorului.

Afară eră un ger de ianuarie. Răceala pătrunse în întreg corpul ei plâpând, obosit de durerea sufletului și de dansul cel nebun.

Dimineața Viorica eră cuprinsă de friguri violente. Căldură îi eră mare. Respirarea abnormală. Junghiuri de ambele părți a coastelor. Doctorul constatase pneumonie de ambele părți.

Ionel alergase înspăimântat la patul ei.

Abia acum înțelese Viorica amorul lui, cât eră el de superior amorului lui Leo. Ce comedie jucase acesta cu ea și ea cât de mult a fost orbită.

O de s'ar însănătoșă pentru iubirea lui Ionel ca să-i respălătească sfânta și curata sa iubire!

— Iartă-me, Ionel, că numai acum te înțeleg.

— Scumpa mea! Și îi sărută fruntea și buzele.

Viorica asemenea răspuse cu sărutări iubitoare.

O iubire la pragul mormântului.

Dar starea ei se agravă mereu. Părinții și Ionel erau nedespărțiți de căpăteliul ei pândindu-i tremurând ori ce mișcare și vedend cu inima cernită de durere sleirea puterilor și apropierea sfârșitului.

...Adio iubiiții mei... și moartea cea invidioasă nu-i lăsă să guste din fericirea cea adevărată, ci adormi fecioară pe veți.

Leo plecase în concediu ca să uite, iar Ionel remase ca să o jelească viața întregă.

Elena din Ardeal

Cugetări.

Totul, afară de religie și virtute, se sacrifică patriei

*

Femeile cari vor să se mărite, își ascund versta; bărbații cari vor să se insoare, își tănuiesc... datoriile.

*

Lacrămile cari curg sînt dureroase, dar și mai dureroase sînt acelea cari nu curg.

*

Frate ești numai când ai aceleași gânduri, iar nu când te-ai născut din același tată și aceeași mamă.

Spune-mi...

Spune-mi flutur de pe plaiuri
Și tu pasere din crâng,
Că în trista mea viață
Oare mult mai am să plâng?...

Spune-mi, codrule mărețe
Și tu limpede izvor,
Că în lume oare n'are
Vr'un sfârșit și al meu dor?...

Spune-mi freamăt de pădure,
Spune mi codrule 'nvechit,
Că eu singurel ca cucul
Mult mai am de pribegit?...

Căci de când am vedut lumea
Pribegesc cuprins de dor;
Iară lacrime din ochi-mi
Tot imi curg și simt că mor.

Caransebeș 1903.

I. Dan.

Doamna Polykrates.

— Noveletă de G. Ellis. —

ERă o dimineață de primăvară foarte frumoasă. Profesorul Holm ședea în odăița sa și dejună cafea cetind dintr'un ziar; le gustă pe ambele cu atâtă plăcere și cu atâtă liniște. El eră bătrân și după ce-și măritase fata cea mai mare, se retrăsese într'o locuință frumoasă în Stockholm.

Astăzi inse i-a fost conturbată liniștea de dimineață prin un clopoțit puternic la ușa odăii. Profesorul își increși fruntea, — nu-i plăcea să fie conturbat, pe când audî o voce bine cunoscută:

„Acasă-i tata?”

„Ema — asta-i Ema! — strigă profesorul înspăimântat. Dar ea-i eră acum în grumaz și strigă cu fața veselă: „Te-am spăriat, tătucule? Iartă-mi surprinderea; eu rămân acum la tine!”

„Tu rămâi...?”

„Da, și încă pe timp lung!”

„Și Paul, unde-i Paul?”

„De unde vin eu, în Meran, în Tirolul sudic.”

„S'a invoit ca tu să vii aci?”

„Nici nu l-am întreat, tătucule.”

„Ce însemnează aceasta, Ema? Doară v'ați certat?”

„Din potrivă! Dar eu voi să dau divorț.”

„Nu glumi, copilă, cu astfel de lucruri serioase!”

„Serios... adeva...”

„Imi vei spune totul, fără rezervă, ce s'a întâmplat?”

„Ce s'a întâmplat? Sîntem prea fericiți!”

„Prea fericiți?”

„Da; din primul moment, când am vedut mai întîiu pe bărbatul meu, până azi, încă n'a fost nici un nor pe cerul nostru, dar eu sînt superstițioasă. Eu me tem de invidia Zeilor și de aceea trebuie să aduc o jertfă.”

„Zeii cei bătrâni sînt morți deja.”

„Da. Dar invidia a ramas. Și pentru de a oocoli, me despart de Paul.”

„Aceasta-i prea mult!

„Ba nu, că eu sînt forțată la asta. Presimt că plutește o nefericire peste noi.

„Nici o profetire!

„Ascultă-me! Eu am scris lui Paul și i-am zis că am față de el o antipatie nespūsă din care cauză a trebuit să-l părăsesc. Acum voi vedea cum va purcede el.

„Periculos experiment, de care eu te-aș desfătui să-l părăsești.

„Mult m'am cugetat eu la aceasta. Acum imi tin propusul. Paul a călătorit erī la un congres medical in Insbruck și eu azi sînt aci. Epistola am pus-o pe masa lui de scris. De-mi crede Paul, — dacă adeca ține el posibil, ca eu să merg de la el pe asta cale, atunci iubirea lui n'a fost curată, și divorțul trebuie să se întempe. Dar pîn acolo nu va ajunge, de aceea n'am nici o frică...“

Primele zile a șederei sale in Copenhaga trecură curēnd. Ea așteptă liniștită și sigură respunsul lui Paul, in care el să o conjure să vină înderēt, că fără ea nu poate trăi ș. c. l.

Dar scrisoarea lui Paul nu mai sosi.

Acum dispăruse liniștea și pacea profesorului. Se schimbară gāndurile și launele Emei. Aci erā o jertfă a desperării nebune, aci se invinovăția pe sine și pe Paul. Continuū erā nervoasă, suferindă și nenorocită. După ce trecură pe asta cale trei săptămāni, nu mai șcicia bētrānul alt sfat, decāt să meargă la Meran și să se înțeleagă cu Paul gură cu gură, de oare ce ginerele poate nu voiă să scrie. Ema consimți; ea nu mai putea suportă aceasta situație teribilă.

Ajuns in Meran, se duse Holm de-a dreptul la locuința ginerelei seū. Dar aci-l așteptă o surprindere dureroasă. Dr. Holst erā absent de trei săptămāni, scrisoarea Emei zăcea pe masa lui de scris nedescăcută, chiar așa și o telegramă adresată doamnei dr. Holst. Profesorul o descăcū cu grābire, erā înșciințarea unui medic al spitalului din Insbruck, cumcā dr. Holst ar fi greū bolnav, și muerea lui să vină numai decāt.

De abiă șciū Holm ce-i de făcut. După cātăva cugetare se decise să telegrafeze flicei sale: „Fiū fără grije. Vino la Meran.“ El ēnsuș merse cu trenul cel dintēiū la Insbruck. Ajuns la spital, primi respuns la întrebările lui îngrijitoare, că de sigur dl Holst este incă in viață, dar s'a luptat cu pericol mare. „Noi chiar avusem unele casuri de tiphus original, și el s'a întreținut in acel apartament mai multe oare, spre a studiā forma boalei, care e de tot nouă. Trebuie că s'a inficiat, de oare ce dr. Holst s'a bolnăvit repentin intre simptoane periculoase. A zăzut fără conșciință trei săptămāni. Unul din colegiū nostri a șciut că Holst e căsătorit, și noi telegrafarăm la doamna lui, de la care inse nu primirăm nici un respuns.

„Ce nenorocită complicare a impregiurārilor, — murmură profesorul.

„E întrebare incă de scapă ori ba, de oare ce puterile i-au secat. Dacă nu obvine repede o schimbare spre mai bine, atunci trebuie să ne pierdem ori ce sperare.

Profesorul deveni confus. Mai întēiū de toate trebuā să prepare pe Ema la ori ce eventualități, chiar și la cele mai triste. Se decise decī să-i iasă inainte pānă la o stațiune, ce-i in calea spre Meran.

Cāt de teribil s'a schimbat soartea ei in aceste cātēva săptămāni! Cānd vedū pe ficea sa coborindu-se la stațiune, de abiā se mai putea reținea. Cāt de abătută devenise ea! Ce față plină și roșie avea mititica pānă ntr'aceea și cāt e acum de seacă și palidă! Și totuș, ce lucire in ochiū ei, ce amicitate in privire ei! La prima privire observă tatăl, ce înriuire bună a făcut telegrama asupra ei. El merse repede spre ea.

„Bagajul teū? — întrebă el.

„Vine direct! — respunse ea.

El chemă un hamal, iar feteiaei îi zise: „Vino repede! — Și ea-l urmă plină de mirare. Apoi el continuă:

„Peste 20 de minute plecām!

„Ba nu, peste zece minute. Trenul spre Meran...

„Da, dar noi călătorim spre Insbruck!

„Spre Insbruck?

„Paul e bolnav!

„Doară nu periculos?

„Să sperām așa.

„Spune-mi totul! — șopti ea.

El îi șpuse totul, nu îi tăinuī nimic, nici îngrijirea lui, nici dubietatea medicului. Pe cānd vorbiā el, il podidiră lacrāmile.

„Tată! — zise ea incet, — nu te teme, Paul nu moare. Eu șciū că el iară va fi sănētos.“

Astfel fata, pe care o spăriā eruperea durerii tātā ne-seū, trebuīā acum ea să-l mângae și să-l întāreascā n fire. Ea conduse in cupeū pe bētrānul, se îngrijī de bilete și de bagaj și apărea atāt de liniștită și de tare, cāt tatăl își priviā mirat copila, și nu o înțelegea de loc. Dar acum și el avū firma credință, că Paul s'a nșănētoșă.

In spital le veni intru întimpinare medicul voios.

„Scăpat! — zise el.

Ema se clătina. Acum erā cāt p'aci să-și piardă puterea. „Unde-i el? — întrebă ea îngrijată. — Trebuie să aștepti un moment, stimată doamnă. Pacientul numai mai nainte a revenit in simțiri și incă nu e in chiar cu situațiunea sa. Trebuie să-i crutām ori ce iritare. Cānd s'a trezit din friguri, cea dintēie întrebare i-a fost: „Unde-i Ema? — Și grijitoarea, ce erā lāngă el, stimabilă, i-a respuns: „Acum doarme, dar va veni numai decāt; eu numai cāt o suplinesc!“

Cānd zări Ema pe sora de caritate, care grijise de bărbatul ei cu atāta fidelitate, cāt timp ea fu absentă, de abiā-și putū stăpāni emoțiunea. Îi erā multāmitoare din adāncul inimei și atāt de bucuros i-ar fi spus, dar nu erā in stare să priveascā la sora de caritate, se temea de privirea ei cea scrutătoare și astfel nu-ș putū spune in acest moment sentimentul rușinei ardētoare și a pocāinței. Cāt de mică și miseră se vedea ea pe sine acum cu jertfa ei proprie, in comparație cu femeia aceasta, care cunoșcea numai bunētatea și desinteresarea.

Atunci sora Ana incepū: „A trecut mult, pānă să vii, doamnă Holst; ai fost bolnavă?

Ema nu erā in stare să respundă. Se ivi o pausă lungă. In fine Ema se reculese și respunse: „Sorā, șcie bărbatul meū, că eu nu fuseiū la el?

„Ba nu, — respunse aceasta, — că n'a fost conșciū de sine.

„Să nu-i spuī, — o rugă Ema cu mânăle incrucisate. Ea nu se cugetă, că prin aceasta se tradează. — O să-i lāmuresc eu toate, după ce odată va fi iar destul de tare.

Sora aprobă: „Aceasta nu mi-a trecut nici când prin minte; ce am eu de acolo?”

Apoi se ridică. „Vreau să ved, dacă domnul tot doarme? — zise ea și deschise ușa încet. — El tot doarme, — șopti ea. „Ședî pe patul lui, și când s'a deșteptă, dă-i o lingură din medicina asta. Cu aceste vorbe se depărtă încet sora de caritate.

Ema remase singură la bărbatul ei. Ea-și apăsă tare ambele mâni pe inimă, căci aceea sbocotia de gândia că să sară din piept. Doamne Dumnezeule, acesta eră Paul! Omul acest sec, palid, cu barba lungă și negrijită, cu părul cărunt, cu mâinile sêci și cu ochii adânc băgați în orbite! Ah, Doamne, ce a trebuit să sufere el, dacă boala a lăsat urme atât de îngrozitoare! Și într'acele ea, în tot decursul boalei lui, îl bănuise numai de infidelitate; ea și l-a acusat în inima ei și și-a zis că iubirea lui nu e sinceră. Prea curând l-a fost judecat. Un torent de remușcări îi încordă pieptul; totuș, ea trebuî să șadă liniștită și să nu se mișce! Cât de bucuos l-ar fi luat în brațe, l-ar fi sărutat și i-ar fi mărturisit totul și atâta l-ar fi rugat, până să o ierte. Acum își deschise el ochii. Consternarea ei nu și-o arată prin nici un semn. Cu mână sigură umplu lingura de medicină și i-o duse la gură. El nu zise nimic, se întoarse numai nițel într'o parte și dormi mai departe.

Însănătoșarea progresă încet. Ema luă asupra sa cu mare tact și cu multă pricepere îngrijirea lui, astfel căt sora de caritate se retrase. „Eu trebuie să merg la oameni cari au trebuință de mine, — declară ea la insistința Emei de a mai rămânea câteva zile. „Dta nu vei neglijă nimic, doamnă Holst! — Cât de bucuos îi promise Ema aceasta, și cu câtă resignațiune grijiă ea de bărbatul ei.

Profesorul se reîntoarse acasă. „Eu nu mai sînt aci de nici un folos, copii, și mi-e dor de casă, de liniște.

Astfel remaseră ambiî singuri. Numai după ce trecură câteva săptămâni putură părăsi spitalul și a se retrage în o vilă de Alpi, care a schimbat Insbruckul în o Elveție nouă.

Multă vreme n'a cutezat Ema să-și spună prostia. Nici odată nu află curaj de ajuns. Numai după ani de zile, când ei ședeau pe veranda vilei lor și priviau de acolo afară la câmpul îmbrăcat în haină primăvaratică, ce se desfășură înaintea ochilor lor, numai atunci căpeta curaj ca să nu mai păstreze un secret față de bărbatul ei, de oare ce el eră bun și curat și iubiă mai presus de toate bunătatea și curățenia.

Leagănul cu copilul ce dormia sta lângă ea.

Și atunci îi povesti lui, cum a fost ea răpită de noroc.

Tinerul doctor clătină capul zimbînd.

„De câte ori n'a constatat înțeleapta mea muier, că esiste numai o dumnezeire: Adevărul! Ea crede ea și mine în frumos și în bunătate, și nu mult înainte de aceasta, în orele ei grele, a implorat ajutorul dumnezeesc. Și acum aud eu o poveste aventuroasă, care aceeaș muier, — muierea mea — a inscenat-o față de fericitul Polykrates și prima mea observație de acasă o a folosit spre — a fugi! Când veți veni odată la minte, voi muierilor?”

„Aceasta nu o știu, — șopti Ema încet și-și sărută copilul.

Trad. de

I. P. R.

C o l i n d e.

Din comuna Șard, comitatul Albei-Inferioare.

VII

Colo josu mai în jos,
Este-un măr mare 'nflorit,
Ridică-ți ramurile,
Ș-arăm cu plugurile,
Și o facem grădiniță,
S'o 'ngrădim toată cu flori;
Da la flori pe cin' să pune,
Pe Sanflora, fată dalbă,
Că-i bună și înțeleaptă!
Da de lucrat ce lucrează?
Tăt coasă și chindeseșce
Cbischeneș marî domneșci,
Și prapori împărăteșci.
Tu Sanfloră, fată dalbă,
Nu mi-i coas' un guleraș,
Că io bine te-oî plăti:
Ți-oî da caré
Cu comoaré,
Ți-oî da oi
Și Ți-oî da boi,
Ți-oî da buți
Cu banî măruntî.
— Nu-mî da caré
Cu comoaré,
Nu-mî da oi
Și nu-mî da boi,
Nici buți
Cu banî măruntî,
Numa cel voinic de-aseară,
Ce sta 'n poartă rădămat,
Cu pěr galbin râtezat.
Cu paloșu ferecat.

VIII

Colo 'n josu mai în jos,
Este-un măr înrămurat
Și de ramuri aplecat.
Ridică-ți ramurile,
Ș'arăm cu plugurile,
Să facem o grădinuță.
S'o 'ngrădim toată cu flori.
Da la flori pe cin' să punem?
Pe Sanflora, fată dalbă,
Că-i bună și înțeleaptă,
Și-mî coasă un guleraș,
Și-mî cântă un cântecăș,
Nime 'n lume n'o aude,
Num' o dalbă 'mpărăteasă,
La o dalbă de fereastă.
— Ce cântî fat' așă frumos,
Că 'mpăratu-i la vênat,
Și pe tin' te-o auți,
Și pe tin' te-o 'ndrăgi,
Și pe mine m'o uri.
— Nu cânt împărăților,
Ci le cânt a fraților,
Nici le cânt a florilor,
Ci ie cânt surorilor.

Com. de

Enea Pop Bota.

Academia Română.

Monument lui Vasile Alecsandri

Decisiunea de la 18 aprilie 1903.

Toată România știe că *Vasile Alecsandri*, dulcele cântăreț de la Mirceșci, este cel mai strălucit reprezentant al geniului poetic al poporului românesc precum și al culturii naționale în secolul de regenerare politică și culturală a neamului nostru. Numele lui *Alecsandri* este strins legat de toate luptele, de toate biruințele pe cari le-a câștigat acea eroică generațiune de patrioți, care a scos pe Români din decăderea în care erau cufundați și a format regatul român modern din vechile Principate—Regatul încoronat cu gloria războiului și a biruinții.

El a fost înteuil culegător al poeziilor populare românești și de la acel izvor limpede și curat s'a inspirat el când a luat lira în mâna lui măiastră spre a cânta *Doânele* și *Lăcrămioarele* sale. În *Pasteluri* a descris frumusețea pământului nostru cu atâta farmec și dușoșie, cum nu s'a mai făcut de nimeni. Pentru *Teatrul Național* nimeni n'a lucrat ca dânsul, iar scena noastră n'are astăzi repertoriu mai bogat ca al bardului de la Mirceșci. Geniul literar al Românilor prin el s'a făcut cunoscut în străinătate și *Cântecul gintei latine* a resfrânt gloria dobândită de dânsul asupra întregului neam românesc.

Resboiul nostru de independență a găsit în Vasile Alecsandri pe poetul inspirat, care în *Ostașii noștri* a cântat vitejia voinicilor români în versuri cari vor mișca și vor entuziasma generațiunile cele mai depărtate.

Unui asemenea poet, unui asemenea luptător, unui asemenea patriot se cuvine să i se înalțe un monument, care să-i eternizeze gloria și să documenteze iubirea și recunoștința pe cari poporul român este dator să i le păstreze.

Academia Română, al cărei membru strălucit a fost, urmărind preocuparea ce a avut-o încă din anul trecerii lui la cele de vecinicie, se adresează poporului român ca să subscrie, fiecare după a lui putere, în listele ce sunt destinate a aduna fonduri pentru ridicarea unui monument cântărețului dușos și curat Vasile Alecsandri.

București, 10 iunie 1903.

Președintele Academiei Române,
P. S. Aurelian

Secretarul general,
D. Sturdza.

Regele și regina României.

— La portretele din nr. acesta. —

La finea lunei trecute, la curtea regală a României a fost o serbare intimă și mișcătoare. S'a serbat aniversarea a șesezecea a augustei suverane,

care atât ca regină, cât și ca poetă, a cucerit admirațiunea lumii întregi.

Dorind și noi s'aducem omagele noastre celebrei scriitoare, ilustrăm numărul acesta cu splendidul portret, care o reprezintă în costum național; iar în fruntea foii am pus portretul marelui rege, pe care prevedința divină l-a trimis a regenera o țară.

LITERATURĂ.

Din istoria Banatului Severin. Dl P. Dragalina, profesor în Caransebeș, publică sub titlul acesta acolo în „Biblioteca Noastră“ a dlui Enea Hodoș, o lucrare istorică mai mare. Pân acum a apărut doue părți, acum a eșit a treia. În cele dintei autorul s'a servit în deosebi de izvoare tipărite; în partea a treia a utilizat și un manuscris încă necunoscut. Aprețierea lucrării o lăsăm oamenilor competenți. Noi constatăm numai că forma în care se prezintă, înțelegem limba, este plăcută și ușoară, astfel se oferă publicului o lectură și interesantă și instructivă. Prețul 1 cor. 12 fileri.

Biblioteca populară a Asociațiunii oferă publicului în broșura sa din urmă o lucrare de dl Gr. Todica, intitulată: „Poșta, telegraful, telefonul. Noțiuni generale despre instituțiile poștale“. Prețul 20 fil.

Premiul Princesa Alina Știrbei se va decerne în sesiunea generală din anul 1910 a Academiei Române pentru cea mai bună: „Carte de lectură pentru școlile secundare“. (Decis. 31 martie 1898.) Această carte va cuprinde în întea parte descrițiuni ale naturii și ale puterilor naturii și în a doua parte narațiuni despre evenimentele istorice însemnate și despre viața bărbaților celor mari ai națiunii române și ai altor popoare. Descrițiunile sau narațiunile vor fi sau bucăți originale sau traducțiuni bine făcute. În tot cazul, alegerea se va face din tot ce literatura românească sau străină posedă mai clasic și va avea în vedere dezvoltarea iubirii naturii și a simțimentelor patriotice și virtuose. (Din actul de donațiune.) Premiul este de 8500 lei, în care sumă se cuprind premiul autorului și cheltuelile de tipărirea scrierii (de minimum 30 coale de tipar garmond), în 1000 exemplare, din cari 800 ale autorului și 200 ale Academiei. — Terminul prezentării manuscriselor la concurs este până la 1 septembrie 1909.

Când a apărut omul pe pământ? și de când trebuie să înceapă istoria artelor? Sub titlul acesta, dl Greg. Ștefanescu, membru al Academiei Române, profesor de geologie la universitatea din București, a ținut anul trecut, la Ateneul Român din București, o conferență. Acum aceea a apărut în o broșură, dimpreună cu 26 table în fototipie, din atelierul grafic I. V. Socecă în București. Prețul 3 lei 50 bani.

Ziaristic. „Tribuna Poporului“ din Arad la Crăciun s'a schimbat titlul și formatul. Acuma apare sub titlul „Tribuna“ și în format mai mic. — La Șimleu a apărut la anul nou doue fol noue, în tipografia românească „Victoria“, înființată de curând acolo. Prima se numește „Gazeta de duminică“ iar redactorul ei este dl I. Pop Reteganul. A doua se numește „Învățătorul Român“, promițând să apară odată pe lună, sub direcțiunea dlui Gavril Trif, profesor preparandial în pensie.

T E A T R U .

Concert și teatru în Feldioara. Corpul învățătoresc împreună cu tinerimea română, din Feldioara au dat a doua zi de Crăciun concert poporal și reprezentații teatrale. Program: 1. „Pleacă Lina la fântână“, de T. Popovici, executată de tinerime. 2. „Ruga de la Chiseteu“ comedie poporală de Iosif Vulcan, predată de tinerime. 3. „Capra cu ieți“, piesă teatrală de N. Băias, predată de elevii școlii. 4. „Țiganul la tîrg“, dialog de E. Suci, predat de **. 5. „Arvinte și Pepelea“ comedie de V. Alecsandri, predată de învățători. Jocurile naționale Călușerul și Bătuta, în urmă dans.

Reprezentare teatrală în Alba Iulia. A doua zi de Crăciun s'a dat în localul școlii gr. or. române din Alba-Iulia (Materi) o reprezentație teatrală. S'a declamat „Nunta Zamferei“ de G. Coșbuc; s'a jucat piesele „Sgârceitul pocăit“ localsație și „Mița cu clopot“ comedie de Iosif Vulcan.

Concert și teatru în Bistrița. Tinerimea română din Bistrița a aranjat în seara de Sân-Văsiu o petrecere precedată de concert și de reprezentație teatrală cu următorul program: 1. a. Serenada de Gounod. b. „Mugur mugurel“ de G. Dima, cântate de dsoara Eugenia Monasterian, acomp. la pian de dsoara Emilia Cutean. 2. „Cimpoiul“ de I. Murășan, solo de pian predat de dsoara Cornelia Monda. 3. Declamare de dsoara Elenuța Domide. 4. „Visul păstorului“, fantazie română de Schipek, solo de pian predat de dsoara Emilia Cutean. 5. „Te-ai dus iubito“, arie din opera Craiul nou de C. Porumbescu, cântată de dl Ion Moldovan, acomp. la pian de dsoara Emilia Cutean. 6. „Lecuit“ comedie într'un act de C. Bre-diceanu.

Concert și teatru în Mediaș. Tinerimea studioasă română din Mediaș și impregiurime a dat a doua zi de Crăciun un concert de cântări și declamațiuni. S'a mai jucat „Creditorii“ comedie într'un act de V. Alecsandri. Serata s'a încheiat prin un tablou viu: Nașcerea Domnului Christos. În fine dans.

Reprezentare teatrală în Viștea-inferioară. Reuniunea pentru biblioteca poporală din Viștea-inferioară a aranjat la 1/14 ianuarie o reprezentație teatrală. S'a jucat piesele: „După resboi“ comedie într'un act de D. C. Ollănescu și „Tot găina cântă“ comedie într'un act de Th. Alexi. După teatru dans.

Concert și teatru în Fofeldea. La 1/14 ianuarie s'a aranjat în Fofeldea un concert poporal și o reprezentație teatrală. În concert s'a cântat și declamat. Apoi s'a jucat: „Cărlanii“ vodvil de C. Negruzzi și „Herșcu Boccegiul“ canțonetă de V. Alecsandri. Serata s'a continuat cu dans.

Serată teatrală musicală în Alba-Iulia. Reuniunea meseriașilor și economilor din Alba-Iulia a dat a doua zi de Crăciun o serată declamatorică-musicală și teatrală. S'a cântat și declamat. S'a jucat „Soldan viteazul“ canțonetă de V. Alecsandri și „Vecinătatea periculoasă“ comedie de Trocar. Dans.

Concert și teatru în Codlea. Tinerimea română din Codlea a aranjat a doua zi de Crăciun concert de coruri, după care s'a jucat „Vistavoiul Marcu“ comedie de T. Alexi. Dans.

Concert și teatru în Poiana-Mărului. Corpul învățătoresc de la școala gr. or. română din Poiana-Mărului a dat a doua zi de Crăciun un concert po-

poral. Apoi s'a jucat „Vecinătatea periculoasă“ și „Arvinte și Pepelea.“

Concert și teatru în Hălchiu. Corpul învățătoresc din Hălchiu a aranjat în ziua de anul nou o serată musicală-teatrală. Din programa interesantă relevăm următoarele puncte: „Pe neașteptate“ monolog de Ant. Pop, actul II din „Despot-vodă“ de V. Alecsandri, „Vecinătatea periculoasă“ comedie localisată de Trocaru. Dans.

Concert și teatru în Brașov. Societatea sodailor români „Lumina“ din Brașov a dat a doua zi de Crăciun concert și teatru în sala otelului Orient nr. 1. După cântări și declamațiuni, s'a jucat „Bicicleta la mahala“ comedie într'un act de Th. Alexi.

Concert și teatru în Ghimbav. Tinerimea română din Ghimbav a dat la 10 ianuarie n. un concert poporal și o reprezentație teatrală, jucându-se piesele: „Împletește, despletește“ de Th. Alexi și „Cinel-cinel“ comedie de V. Alecsandri.

Concert și teatru în Cojocna. Tinerimea română gr. or. din Cojocna a dat în seara de anul nou concert de coruri, după care s'a jucat „Ruga de la Chiseteu“ comedie poporală cu cântări și joc de Iosif Vulcan. După teatru dans.

Serată musicală-teatrală în Bistra. Reuniunea română de cântări din Bistra a aranjat în ziua de anul nou o serată musicală. S'a mai jucat piesele: „Arvinte și Pepelea“ vodvil într'un act de V. Alecsandri și „Crai nou“ operetă tot de Alecsandri.

Serată musicală teatrală în Biertan. Junimea română din Biertan va da la 7/20 ianuarie o serată musicală-teatrală. Se va cânta și declamă. Se va mai jucat „Drumul de fier“ comedie de V. Alecsandri.

Concert în Sân-Miclăușul mare. Tinerimea română gr. or. din Sân-Miclăușul-mare a aranjat a doua zi de Crăciun concert poporal cu cântări și declamațiuni. După concert dans.

Concert în Orăștie. Reuniunea română de cântări din Orăștie a dat a doua zi de Crăciun, cu concursul unui grup de teologi din Sibiu, concert în sala otelului „Transvania“, cu un program variat și interesant.

MUSICĂ.

Cântările sfintei liturghii a lui Ioan Gură de aur. Dl Dimitrie Cunțanu, profesor seminarial de cant bisericesc în Sibiu, ajungând întreg și sănătos anul al patruzecile în serviciul seminarial Andreian, anunță că a compus și a tipărit cântările sfintei liturghii a lui Ioan Gură de aur pentru două voci. Cuprinsul acestei liturghii: I. Cântările Paștilor: „Învieria ta Christoase Mântuitorule“ - „Amin Christos a înviat din morți“ și „Imnul arhieresc“. II. La liturghie: Toate cântările sfintei liturghii de la „Bine este cuvântată Impărăția Tatălui“ - cu indigitările tipiconale necesare, cu responsuri la toate Ecteniile; „Binecuvintează“, „Unule născut“, „Pentru rugăciunile“, „Mântuește-ne pe noi Fiul lui Dumnezeu“, cu texte corespunzătoare caracterului tuturor sărbătorilor de peste an; „Sfinte Dumnezeule“, „Câți în Christos v'ați botezat“, „Crucei Tale ne închinăm“, cântarea Heruvimilor“, „Acsionul“, „Priceasna“ și toate celelalte cântări ale sfintei liturghii. Toate cântările acestea se pot executa de câte două voci; de bărbați, de dame, de eopii; deci: „Toată suflarea să laude pe

Domnul". Broșura legată se poate procura la librăria arhidieceșană din Sibiiu cu prețul de 1 cor. 20 fileri.

Concert în Caransebeș. Reuniunea română de cântări și muzică din Caransebeș a aranjat în seara de Sân-Văsiu un concert în sala mare a otelului „Pomul verde”. Programul: 1. C. Porumbescu-A. Sochor: „Hora Severinului”, cor miest. 2. G. Musicescu: „Ileana”, cor miest. 3. C. Dumitrescu-A. Sochor: „La mijloc de codru des”, cor miest. 4. G. S. Vasiliu: „Te-am așteptat”, cântată de dsoara Sidonia Nimu, cu acompaniament de pian. 5. G. Musicescu: „Lelea vitează”, cor miest. 6. G. Musicescu: „Doina”, cor miest. — Dans.

Seara de Sân-Văsiu în Oravița. Reuniunea română de cântări și muzică din Oravița-montană a aranjat în seara de Sân-Văsiu o petrecere socială în sala otelului „Coroana Ungariei”. Chorul bărbătesc și miest au cântat compoziții, de Nejedly, C. Porumbescu, H. Bianchi, V. Vasilescu și Birtniansky. Apoi dans

Concert în Recița-montană. Reuniunea română de cântări și muzică din Recița-montană a dat a doua zi de Crăciun un concert popular, sub conducerea învățătorului Mihaiu Costescu, în sala otelului „Cerbul de aur”. Piesele au fost cântate de cor miest. În fine dans.

Papa și muzica bisericească. Papa Pius X a adresat cardinalului Respighi o epistolă „motu proprio”, în care espune necesitatea de a se reforma muzica bisericească în biserica rom. catolică. Papa constată, că în cântările bisericești au intrat multe elemente profane, cari reamintesc cântările vechi de operă. Aceste trebuesc delăturate. E interesantă apoi dorința Papei, ca în corurile bisericești să nu cânte femei, ci în locul femeilor să cânte copii, „mulier taceat în ecclisia”. Papa mai cere ca textul cântărilor să fie esclusiv latin și să se pronunțe corect, fără schimbare și astfel, ca publicul să-i înțeleagă ușor. Papa eschide din biserica rom. cat. pianul, doba mare, discurile de aramă și cântecul de clopot. Muzica militară încă nu-i permis să cânte în biserică. Papa provoacă dieceșele să instituțase comisiuni de oameni esperti, cari să perfecționeze muzica bisericească și să scoată din ea elementele profane.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Crăciunul în Oradea-mare s'a serbat cu pompă mare în toate bisericile românești. În catedrala gr. cat. în ziua primă a pontificat Pr. Ssa episcopul dr. Demetriu Radu, cu asistență de canonic și alți preoți, rostind și o predică cu obicinuitul avânt oratoric. Cu asta ocașiune Pr. Ssa a sfințit și trei preoți: pe profesorii Fabian, Epure și Selageanu de la gimnasiul din Beinș. Cântările liturgice le-a cântat corul tinerimei din seminarul de băeți. Biserica plină. — În biserica gr. or. a pontificat Pr. Cuvioșia Sa vicarul episcopesc Vasile Mangra, cu asistență de mai mulți preoți. Pr. Cuv. Sa a cetit pastorală episcopescă. A cântat corul tinerimei academice. Lume imensă. — A doua zi de Crăciun Pr. Ssa episcopul Radu a pontificat în biserica de la seminar.

Completarea capitlului bobian. Aflăm din „Unirea” că vacanța din capitlul bobian pricinuită

prin numirea de episcop la Lugoj a Pr. Ssale dr. Vasile Hossu, a încetat cu ziua de anul nou. În ziua aceea a apărut în ziarul oficial din Budapesta autograful Maj. Sale de datul 12 dec. prin care se aprobă promoția graduală a canonicului cancelar dr. Victor Szmigelski de canonic școlastic și a canonicului teolog dr. Isidor Mareu de canonic cancelar. Tot în ziua aceea membrii capitlului bobian adunați în ședință sub președința Esc. Sale mitropolitului au ales teolog pe directorul cancelăriei mitropolitane Pr. On. Ștefan Pop, protonotar consistorial și protopop onorar. Noul canonic s'a născut la 1860 și se află de 21 ani în serviciul bisericeii. La mulți ani!

C E E N O U ?

Întrând în anul al patru-zecilea. Cu numărul acesta „Familia” intră în anul al patruzecilea al existenței sale. Un sentiment de emoțiune profundă ne pătrunde când luăm condeiul să scriem aceste rânduri. După un serviciu de 40 de ani, ar fi poate just să ne retragem la odihnă. Am dori și noi să facem aceasta, dar ni e peste putință. Rivna de muncă nu ne lasă; ea ne indeamnă să mergem înainte câtă vreme mai simțim putere de a lucra. Ajutați de mai multe talente, vechi și noue, vom intră dar vesel în anul al patruzecilea. Devisa noastră va fi pururea: Înainte cu Dumnezeu!

Casa lui Creangă. Dl. Al. Vlahuță a prezentat ministeriului de culte al României propunerea să se cumpere de ministeriu casa lui Creangă din Humulești, care n'ar costă decât câteva sute de lei și ar strunge și s'ar păstră acolo lucrurile cari au mai ramas de la el, cărțile și manuscrisele lui, s'ar face din când în când ședători și s'ar ceti astfel minunatele povești ale nemuritorului Creangă, chiar în casa unde le-a gândit înteu,

Carneval. *La Blaj* Reuniunea femeilor române gr. cat. va aranjă bal în 23 ianuarie n. în „Otelul Univers”. — *La Zernești* Reuniunea femeilor române va da balul seu în 19 ianuarie n.

Noi advocați români. Dl dr. *Basilii Crișan* ș-a deschis cancelăria în Huedin. — Dl dr. *Andrei Doboși* nou advocat român, ș-a deschis cancelaria în orasul Satmar. — Dl dr. *Constantin Manea* ș-a deschis cancelaria la anul nou în Făget.

Avansări în rezervă. Pe ziua de 1 ianuarie 1904 s'au făcut și următoarele avansări în rezerva armatei comune. La infanterie sub-locotenenți: Grădinaru Vasile reg. nr. 2, Petru Ioan, 21, Galiciu Dem. 43, Preda G. 2, Beleş Eug. 33, Bogdan Alesandru 86, Popa Ion 50, Stanciu Nic. bat. 14 de pioneri, Mureșanu Virgil 62, Pașcuț Ion 102, Boer Eug. 67, Hoardrea Bucur, dr. în drept 31. — Cadeți aspiranți de ofițer: Taslauanu Oct. 62, Vlad Eug. 92, Popovici Mih. 33, Andrea Enea 50, Rus Cornel bat. 38, Bugnar Andrei 63, Butean Franc. bat. 14 de pioneri, Dragu G. 103, Todoruț Valeriu 51. În artilerie: Spătaru G. la div. art. reg. 20. Cadeți: Baltescu I, Socolu Aurel, Lațcu Aurel, Papp Andrei, Tataru Zaharia, Erdelyi Nic., Jantea Ion, Oprea Nicolae, Domilescu Grigore, Demian Simion, Hodsă Cernel, Tișca Emilian, Raț Iosif, Elekes Iuliu, Gal Eugen, Vaida Ion, Chiroin Vasile, Spăriosu Dușan, Pleșcan Ștefan, Pantea Ion, Grădinaru Coriolan, Stoian Ion, Ivan Corneliu, Berzovan Ion. În artilerie: Visinca Toma,

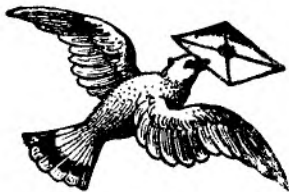
Buda Eugen, Mutiu Ion, Comşa Emanoil, Beşan Virgiliu, Florian Ion, Corcea Nicolae.

Papa Piu X și eticheta. Papa Piu X desnădăjduesc pe șambelanii Vaticanului. Rupend cu un obicei secular care obligă pe Papa să stea singur la masă, Piu X invită aproape în fiecare zi persoane la masă. Un prelat permițându-și a-i adresă observațiuni în aceasta privință, Papa i-a răspuns: „N'am să primesc lecțiuni de la nimeni, și nu me cred legat de exemplul predecesorilor mei; este bine ca Papa să fie în contact cu toți, și o convorbire ținută la masă face cât și o audiență“. Papa Piu X a declarat că e hotărît să formeze în mod radical administrația Vaticanului.

Biserica românească în Canada. În orașul Regina (ținutul Aesiniboia, Canada de sus) stabilindu se un număr însemnat de Români din Moldova, aceștia s'au adresat metropoliei din Iași, să le trimită un preot. Metropolia le-a satisfăcut cererea, trimițându-le pe prea cuviosul archimandrit Evghenie Ungurianu, cu metania din sf. mănăstire Neamțu. Părintele Evghenie a sosit în Regina înainte de Paști și a fost primit cu mare bucurie. În timp de două luni Românii și-au zidit acolo o biserică, care a fost de curând sfințită. Părintele Evghenie, după cum scrie „Biserica ortodoxă“, are de gând să înființeze de curând și o școală.

Au murit: *Iuliana P. Pop n. Poruțiu*, soția protopopului Ioan P. Pop din Siciu, la 4 ianuarie, în etate de 66 ani; — *Andrei Balteș*, fost responsabil pentru „Tribuna“ din Sibiu, după ce a suferit mai mulți ani în închisoare pentru procesele de presă ale aceluși ziar, întors istovit și bolnav acasă, la Sibiu, în 10 ianuarie, în etate de 44 ani; — *Ioan Balint*, fost profesor în Blaj și preot gr. cat. ac Sănmărtinului de Câmpie, la 2 ianuarie, în etate de 74 ani.

Poșta redacției.

Dnei M. C. m. B în Arad. Mulțumim pentru cele trimise. Cu plăcere le vom face loc în numerele viitoare.

Fofeldea. Felicitările la jubileul de 40 de ani al „Familiei“ ce primim zilnic din diverse părți ne înalță sufletul.

Cluj. Scusați că încă n'am putut să ve răspundem la frumoasele cuvinte de felicitare ce ne-ați adresat. Și până ce vom putea să ve trimitem răspunsul, primim mulțumită noastră profundă.

Di O. M. în S. Sebes. Mulțumim pentru surprinderea plăcută. Vom începe-o în nr. viitor.

Călimdarul săptămânei.

Dumin. înaintea s. Botez 7. Ev. inv. 10. Ev. lit Marcu 1 1—8.

Ziua sēpl.	Călimdarul vechiū	Călimd nou
Duminecă 4	Adun. a0 Ap.	17 Antoniu
Luni 5	Teop. și Teona	18 Prisca
Marti 6	(†) Botezul Dhuī	19 Sara, Ant.
Mercuri 7	† Ian Botez.	20 Fab. și Seb.
Joi 8	C. George	21 Agnes, Dem.
Vineri 9	M. Polieuct	22 Vincent
Sămbătă 10	P. Gregoriū	23 Log. Mariei

☛ Numerul acesta se trimite tuturor abonațiilor nostri; cei ce nu voesc să se aboneze, binevoiescă a ni-l înapoiă, ca să sistăm expedarea.

La începutul anului.

Rugăm pe abonații noștri să binevoiescă a-și înnoi abonamentele de timpuriu, căci aceste se plătesc înainte și regulat, precum trebuie să plătim și noi în tipografie.

Condițiile de abonament rămân tot cele însemnate în fruntea foii.

Ca premii oferim abonaților noi, precum și aceluia cari încă nu le-a primit, gratuit, două tablouri mari istorice, până când ne mai ajung esemplarele. Acestea sūnt: „Ștefan cel Mare și aprodul Purice“ și „Ștefan cel Mare pe patul de moarte“. Amendouă aproape de câte un metru, sūnt executate în 16 colorii escelent, încât pot să decoreze ori ce casă română. Prețul lor de librărie este 8 coroane. Abonații noștri, achitând costul foii cel puțin pe 1/2 de an înainte, n'au a trimite decât una coroană pentru împachetare și expediție.

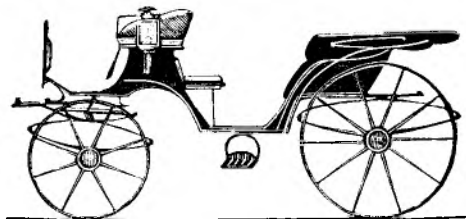
Toți abonații noștri, chiar și cei de pe trei luni, pot să-și comande la noi cu prețul redus la o coroană, următoarele scrieri de Iosif Vulcan: „De la sate“, nuvele, „Gărgăuni dragostei“ și „Măta cu clopot“ comedii, „Nunta lui Pêrjol (pentru copii)“, „Prima rochie lungă“ și „Insurătilă“ monologuri.

☛ Colectanții, cari ne vor trimite 3 abonații noi, vor primi foaia pe acelaș timp gratuit.

Oradea-mare, 1/14 ianuarie 1904.

Editura „Familiei“

Proprietar, redactor răspundător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA ALDAS NR. 14/296b).

LEOPOLD BODÁNSZKY fabricant de trasuri

Oradea-mare, strada Szilágyi Desső,

lângă teatru, casa proprie.

Cu onoare aduc la cunoștința onor. public, că în localul fabricii mele, țin un

magazin de tot felul de trasuri noue

cu prețuri foarte moderate.

Fabrica mea se angajează la ori ce lucrări de faurărie, rotărie, satlerie și de lucire, precum și la ori ce renovări.

Cu stimă

Leopold Bodánszky

(3—10)

fabricant de trăsuri.